

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Z., spol. s r.o.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. F. N., advokátom Advokátskej kancelárie F. so sídlom v B., proti žalovanému **I.** so sídlom podnikania v B., o **zaplatenie 251,45 € s príslušenstvom**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 14 C 124/2009, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. júna 2010 sp.zn. 14 Co 333/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 15. októbra 2009 č.k. 14 C 124/2009-60 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu sumu 251,45 €, pozostávajúcu jednak z poplatku z omeškania so zaplatením dlžného poistného na zdravotné poistenie a jednak z úroku z omeškania so zaplatením poplatku z omeškania, v ktorom bol žalovaný so svojim plnením od 15. júna 2004 do 30. marca 2005. O trovách konania rozhodol tak, že účastníci nemajú nárok na ich náhradu. Vo veci samej tak rozhodol majúc za to, že právo žalobcu sa premlčalo a žalovaný sa dovolal premlčania práva.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa žalobca podal odvolanie, v ktorom, okrem námietky nesprávneho posúdenia otázky premlčania súdom prvého stupňa, obšírne argumentoval, že prejednanie tejto veci a rozhodovanie v nej nepatrí do právomoci Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v Bratislave (ďalej len „úrad“) a že „jediným

orgánom, ktorého právomoc prichádza do úvahy v záujme prevencie denegácie spravodlivosti, je súd.“

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 30. júna 2010 sp.zn. 14 Co 333/2009 zrušil odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil s tým, že vec bude po nadobudnutí právoplatnosti jeho rozhodnutia postúpená úradu. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie o veci samej odôvodnil tým, že súd prvého stupňa nesprávne posúdil otázku právomoci súdu danú vec prejednať a rozhodnúť. Vychádzal pritom z toho, že žalobca sa domáhal splnenia povinnosti žalovaným zaplatiť poplatok z omeškania s plnením poistného na zdravotné poistenie a úrok z omeškania s plnením poplatku z omeškania, ktoré povinnosti boli žalovanému uložené platobnými výmery. Platobné výmery ale vydal správca konkurznej podstaty úpadcu P., ktorý takéto rozhodnutia nebol oprávnený vydať. V zmysle záverov uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zn. III. ÚS 86/2010 z 18. februára 2010 treba správcom konkurznej podstaty vydané platobné výmery považovať za nulitné akty. Vychádzajúc z uvedeného ustálil, že žalobou sa tak uplatňuje poplatok z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z.z.“) z poistného, ktoré ale nikdy platne platobným výmerom predpísané nebolo. Pre priznanie poplatku z omeškania ale je nevyhnutné, aby bol platiteľovi poistného predpísaný v zmysle § 23 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. platobným výmerom; pre vznik nároku na poplatok z omeškania nepostačuje iba skutočnosť, že platiteľ poistného neuhradil včas poistné na zdravotné poistenie. Pre posúdenie, či vec patrí do právomoci súdu považoval ďalej za zásadné posúdenie povahy (charakteru) žalobou uplatňovaného práva. K tomu uviedol, že „tento nárok vznikol ako zákonný následok oneskoreného plnenia povinností vyplývajúcej a upravenej právnou normou z oblasti verejného práva a nemožno ho preto, a to ani v dôsledku jeho postúpenia na ďalší subjekt, považovať v žiadnom prípade za pohľadávku z práva súkromného“. Vzhľadom na uvedené každé nakladanie s ním, ako aj jeho následný právny režim sa môže uskutočniť len v rámci zákonných ustanovení práva verejného. Nadobudnutím účinnosti zákona č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 581/2004 Z.z.“) prešlo oprávnenie vydávať platobné výmery o pohľadávkach na poistnom vyplývajúcich z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na

poistnom podľa osobitného predpisu, o úrokoch z omeškania a pohľadávkach vyplývajúcich z nezaplatenej úhrady za neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu, na úrad. Na základe uvedeného odvolací súd ustálil, že pokiaľ v čase uplatnenia nároku na súde bol v účinnosti a platnosti osobitný zákon, ktorý kompetenciu rozhodovať o uplatnenom nároku vydávaním platobných výmerov zveril osobitnému správne orgánu, a to v intenciách zákonnej úpravy normy verejného práva, nemôže byť daná právomoc súdu rozhodovať o tomto nároku podľa ustanovení súkromného práva.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení v § 237 písm. f/ O.s.p. tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. V odôvodnení dovolania žalobca poukázal predovšetkým na to, že ustanovenia zákona č. 273/1994 Z.z. nekonštituovali právo na poplatok z omeškania s plnením poistného, ale priamo zákonnú povinnosť platiteľa poistného zaplatiť poistné spolu s poplatkom z omeškania. Platba poplatku z omeškania je zákonnou povinnosťou a ako taká nepredstavuje dispozičné oprávnenie zdravotnej poisťovne, ale explicitnú zákonnú povinnosť platiteľa poistného. Právo na zaplatenie poplatku z omeškania vzniká na základe omeškania platiteľa poistného s platením poistného a na jeho vznik nie je potrebná ďalšia právna skutočnosť. Predpis poplatku z omeškania príslušným orgánom „je len judikovanie práva, resp. jemu zodpovedajúcej povinnosti, a teda vznik exekučného titulu“. Uviedol, že „platobné výmery, vo vzťahu k zaplateniu časti poplatku z omeškania, plnia len funkciu preukázania počiatku plynutia doby, od ktorej je v zmysle zákonných ustanovení „navrhovateľ“ (zrejme správne „odporca“; poznámka dovolacieho súdu) povinný zaplatiť zostávajúcu časť poplatku z omeškania. Je jednoznačné, že nárok na zaplatenie zvyšnej časti poplatku z omeškania nie je založený platobnými výmery, a ich prípadná neplatnosť nespôsobuje zánik nároku.“ K tejto časti svojho dovolania žalobca ešte uviedol, že právne nesprávnu argumentáciu, ktorá napokon viedla k napadnutému rozhodnutiu, použil až odvolací súd a preto sa k nemu nemohol žiadnym spôsobom vyjadriť. Žalobca ďalej argumentoval, že právomoc rozhodnúť o nároku na poplatok z omeškania nemá úrad, ale nemal ju ani pôvodný veriteľ (okrem iného aj vzhľadom na jeho zánik). Keďže jeho právo na zaplatenie poplatku z omeškania bezpochyby vzniklo, ale neexistuje relevantný právny predpis upravujúci právomoc nejakého orgánu a proces, akým má svoj nárok uplatniť, jediným orgánom, ktorého právomoc prichádza do úvahy, je súd. Žalobca tiež namietal, že odvolací súd „absolútne“ opomenul vypořadať sa s jeho argumentmi v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa. Navrhol

napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, a rovnako aj rozsudok súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas na tento procesný úkon oprávnenou osobou (§ 240 ods. 1 O.s.p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania, keďže ide o dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu (§ 243a ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba zamietnuť, pretože v ňom uvádzané dôvody nie sú dané a konanie odvolacieho súdu nemá ani vady, pre ktoré by bol potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 O.s.p.) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ tieto mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale aj podľa ich obsahu.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť ustanovenú v § 242 ods. 1, druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa predovšetkým zaoberal otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). V dovolacom konaní žiadna z týchto väd nevyšla najavo.

Pokiaľ žalobca vyvodzuje dôvod svojho dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení v § 237 písm. f/ O.s.p. z toho, že odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie skutočnosťami, ku ktorým sa nemohol predtým vyjadriť, robí tak neodôvodnene. Podľa obsahu takto vymedzeného dovolacieho dôvodu ide tu o námietku porušenia ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. Prieskum postupu odvolacieho súdu z hľadiska citovaného ustanovenia vykonal dovolací súd aj z dôvodu, že prípadné porušenie tejto povinnosti odvolacím súdom by malo za následok vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp.zn. 5 Cdo 322/2009), na ktorú vadu by bol dovolací súd povinný prihliadnuť z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Vadu spočívajúcu v porušení ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. ale dovolací súd nezistil.

Podľa predmetného ustanovenia, ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

V preskúmvanej veci ale nešlo o procesnú situáciu riešenú v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. Otázka právomoci súdu, ktorá bola výlučne rozhodujúca pre rozhodnutie odvolacieho súdu, nebola totiž v konaní nová a nevyskytla sa prvýkrát až bezprostredne pred konečným rozhodnutím odvolacieho súdu. Žalobca už v odvolaní obsírne argumentoval, že prejednanie a rozhodovanie v tejto veci nepatrí do právomoci úradu a že „jediným orgánom, ktorého právomoc prichádza do úvahy v záujme prevencie denegácie spravodlivosti, je súd.“

Majúc na zreteli uvedené dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu nemá vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcu v porušení § 213 ods. 2 O.s.p.

Dovolací súd potom plniac si zákonnú povinnosť v zmysle ustanovenia § 242 ods. 1. druhá veta O.s.p. skúmal, či konanie odvolacieho súdu nie je prípadne postihnuté vadami podľa § 237 písm. a/ až e/ a d/ O.s.p. majúcimi za následok tzv. zmätočnosť konania a rozhodnutia. Takéto vady konania nezistil; existenciu takýchto väd netvrdil ani žalobca vo svojom dovolaní.

Po tomto zistení dovolací súd skúmal, či je dovolanie žalobcu prípustné podľa iných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich prípustnosť dovolania proti

uzneseniam odvolacieho súdu, akú procesnú formu má aj dovolaním napadnuté rozhodnutie. Dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné podľa § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p., pretože odvolací súd tým, že otázku právomoci súdu posúdil inak než súd prvého stupňa, v skutočnosti zmenil jeho rozhodnutie o veci samej [prípustnosť dovolania je tu založená na zásade diformity, teda rozdielnosti (nesúlady) rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa].

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd potom pristúpil ku skúmaniu, či rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na správnom právnom posúdení veci, ktoré posúdenie žalobca v dovolaní tiež namieta. Mal pritom na zreteli, že právne posúdenie je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene vytýka odvolaciemu súdu chybu pri právnom posúdení veci.

Odvolací súd pri rozhodovaní o zrušení rozsudku súdu prvého stupňa, zastavení konania a postúpení veci úradu, vychádzal z toho, že na prejednanie danej veci nie je daná právomoc súdu, keďže rozhodovanie o žalobou uplatnených nárokoch patrí do právomoci iného orgánu, do právomoci úradu. Tento svoj záver odôvodnil tým, že pre posúdenie, či vec patrí do právomoci súdu, za primárne treba považovať posúdenie povahy (charakteru) žalobou uplatňovaného práva. K tomu uviedol, že „tento nárok vznikol ako zákonný následok oneskoreného plnenia povinností vyplývajúcej a upravenej právnu normou z oblasti verejného práva a nemožno ho preto, a to ani v dôsledku jeho postúpenia na ďalší subjekt, považovať v žiadnom prípade za pohľadávku z práva súkromného“. Vzhľadom na uvedené každé nakladanie s ním, ako aj jeho následný právny režim, sa môže uskutočniť len v rámci zákonných ustanovení práva verejného. Nadobudnutím účinnosti zákona č. 581/2004 Z.z. prešlo oprávnenie vydávať platobné výmery o pohľadávkach na poistnom vyplývajúcich z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu, o úrokoch z omeškania a pohľadávkach vyplývajúcich z nezaplatenej úhrady za neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu, na úrad. Na základe uvedeného odvolací súd ustálil, že pokiaľ v čase uplatnenia nároku na súde bol v účinnosti a platnosti osobitný zákon, ktorý kompetenciu rozhodovať o uplatnenom nároku vydávaním

platobných výmerov zveril osobitnému správne mu orgánu, a to v intenciách zákonnej úpravy normy verejného práva, nemôže byť daná právomoc súdu rozhodovať o tomto nároku podľa ustanovení súkromného práva.

Tento právny záver odvolacieho súdu považuje dovolací súd za správny.

Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie.

Občiansky súdny poriadok vymedzuje právomoc súdov v ustanoveniach § 7. V odseku 1 tohto paragrafu určuje, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci (nároky), ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných, ako aj z obchodných vzťahov (včítane podnikateľských a hospodárskych vzťahov). Takto ohraničený súbor sa týka vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravujú princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov. Veci, zaradené do tohto súboru, prejednávajú a rozhodujú prevažne súdy; len výnimočne, ak to ustanovuje zákon, prejednávajú ich a rozhodujú o nich iné orgány. Podľa § 7 ods. 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Nad rámec, vymedzený uvedenými súbormi vzťahov, súdy podľa § 7 ods. 3 O.s.p. v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už, na rozdiel od predchádzajúcich, nezakladajú priamo na práve súkromnom, tieto však vždy *len* vtedy, ak to ustanovuje zákon.

Vzhľadom na predmet daného konania a subjekty, ktoré v ňom majú postavenie účastníkov, a právny základ, z ktorého je žaloba na zaplatenie úrokov z omeškania vyvodzovaná, nie je podľa dovolacieho súdu za potrebné bližšie vysvetliť, ktoré vzťahy považuje zákon za pracovné, rodinné a družstevné. Pokiaľ ale ide o ostatné vzťahy, vypočítané v § 7 ods.1 O.s.p., je pre účely ďalšieho výkladu vhodné podať ich stručnú charakteristiku:

Za občianskoprávne vzťahy sa považujú predovšetkým v ustanovení § 1 ods.2 Občianskeho zákonníka uvedené majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony (napr. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka). Úpravu niektorých osobitných majetkových a osobných vzťahov občianskoprávnej povahy obsahujú ďalšie zákony, napr. zákon č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka sa podporne použijú aj vtedy, ak v niektorých predpisoch nie je upravená vlastná osobitná úprava. Napríklad podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka platí, že ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení tohto zákonníka, riešia sa podľa občianskeho práva. Obchodnoprávnymi vzťahmi sú vzťahy podnikateľov, ďalej obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (viď bližšie najmä § 1 ods.1 Obchodného zákonníka). Tak pre občianskoprávne vzťahy, ako aj pre obchodnoprávne vzťahy platí to, čo bolo uvedené vyššie o všetkých vzťahoch vymenovaných v § 7 ods.1 O.s.p., totiž že sú upravené normami súkromného práva a že sú založené na princípoch právnej rovnosti a autonómie ich subjektov.

Pre vyriešenie otázky, či tá - ktorá vec patrí do právomoci súdu v zmysle uvedených ustanovení, je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť a posúdiť. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobcovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu (žalobe) rozhodujúce skutočnosti (§ 79 ods.1 O.s.p.). Tie majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov, významných tak pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. právomoci, príslušnosti, spôsobilosti byť účastníkom konania), ako aj pre prípadné posúdenie veci samej. Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu. Ak ho ale predsa len v žalobe právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný.

Pre analýzu právneho vzťahu účastníkov a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý žalobca vyvodzuje z tohto právneho vzťahu je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti účastníkov, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce

pre posúdenie, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriadiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 ods. 1 O.s.p. (porovnaj tiež rozhodnutie sp.zn. 4 Cdo 128/97).

Žalobca v žalobe o splnenie povinnosti žalovanou zaplatiť mu poplatok z omeškania s platením poisťného na zdravotné poistenie v sume 140,80 € a úrok z omeškania s platením poplatku z omeškania v sume 110,65 €, ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že na základe zmluvy zo 7. júla 2005 o postúpení pohľadávok uzavretej s P., nadobudol aj pohľadávku na poisťnom na zdravotné poistenie a pohľadávku na poplatku z omeškania, ktoré pohľadávky bol žalovaný povinný zaplatiť P. na základe ňou vydaných platobných výmerov č. 603/2004 zo 14. júna 2004 a č. 604/2004 zo 14. júna 2004. Žalovaný postúpené pohľadávky na poisťnom a poplatku z omeškania žalobcovi síce zaplatil, urobil tak ale oneskorene a preto mu vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi poplatok z omeškania v zmysle ustanovenia § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z. vo výške 0,2% z dlžnej sumy poisťného za každý kalendárny deň a úrok z omeškania v zmysle ustanovenia § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.

Podľa § 2 zákona č. 273/1994 Z.z. povinné zdravotné poistenie je poistenie, na ktorého základe sa poskytuje zdravotná starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi.

Podľa § 18 ods. 9 zákona č. 273/1994 Z.z. príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poisťného (§ 16 ods. 1 až 3) platobným výmerom dlžné poisťné, ak ho neodviedol v termíne splatnosti podľa odsekov 1 až 4.

Podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z., ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poisťného poplatok z omeškania vo výške 0,2% z dlžnej sumy poisťného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poisťného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poisťného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Podľa § 23 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poplatok z omeškania platobným výmerom.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 580/2004 Z.z.“) zdravotné poistenie je

a) povinné verejné zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje poistencom verejného zdravotného poistenia (ďalej len "poistenec") za podmienok ustanovených týmto zákonom zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (ďalej len "zdravotná starostlivosť") v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom, 1)

b) individuálne zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje poistencom individuálneho zdravotného poistenia zdravotná starostlivosť v rozsahu určenom v zmluve podľa osobitného predpisu. 2)

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z.z. vykonávanie verejného zdravotného poistenia je činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami. Verejné zdravotné poistenie vykonávajú zdravotné poisťovne za podmienok ustanovených v osobitnom predpise.

Podľa § 77a ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. na konanie a rozhodovanie o pohľadávkach z verejného zdravotného poistenia sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 77a ods. 2 zákona č. 580/2004 Z.z. ustanovenie odseku 1 sa použije rovnako na rozhodovanie o pohľadávkach na poistnom a poplatkoch z omeškania, ktoré bol platiteľ poistného povinný uhradiť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Podľa § 77a ods. 3 zákona č. 580/2004 Z.z. nárok na pohľadávky podľa odsekov 1 a 2 môže zdravotná poisťovňa uplatniť podaním návrhu na vydanie platobného výmeru na úrade. Podanie je možné vykonať písomnou alebo elektronickou formou. Spôsob a náležitosti elektronickej formy podania určí úrad.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a/, bod 3. zákona č. 581/2004 Z.z., úrad vykonáva dohľad nad verejným zdravotným poistením tým, že vydáva platobné výmery vo veciach uplatnených zdravotnou poisťovňou, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedených

preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu ³⁸⁾, úroky z omeškania ^{38a)} a pohľadávky vyplývajúce z nezaplatenej úhrady za neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu, ^{38b)} (podľa poznámok ³⁸⁾, ^{38a)} a ^{38b)} osobitným predpisom treba rozumieť zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov; poznámka dovolacieho súdu).

Podľa prechodného ustanovenia § 85h ods. 1 zákona č. 581/2004 Z.z. zdravotná poisťovňa uplatňuje na úrade nárok na dlžné poistné, nárok na poplatok z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Podľa prechodného ustanovenia § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. úrad vydáva platobné výmery vo veciach poplatkov z omeškania, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Zohľadniac žalobcom vymedzený rozhodujúci skutkový stav (ktorý zostal v priebehu súdneho konania nezmenený) považuje dovolací súd za potrebné podčiarknuť, že žalobca svoj nárok vyvodzuje z právneho vzťahu, ktorý:

a) vznikol medzi ním ako postupníkom pohľadávky poistného na zdravotné poistenie a platiteľom poistného, predmetom ktorého je platenie poistného, resp. poplatku z omeškania z neodvedeného resp. oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie žalovanou vzniknutých ešte podľa zákona č. 273/1994 Z.z. Právny rámec, v ktorom vzniklo ním uplatnené právo, vymedzil sám žalobca svojimi skutkovými tvrdeniami, pričom ho lokalizoval práve len do tohto právneho vzťahu; tým zároveň (nepriamo) vylúčil, že k nemu došlo v inom právnom vzťahu,

b) sa netýkal niektorej z typických súkromných oblastí života fyzickej osoby alebo existencie právnickej osoby a nevyplýval zo súkromného práva. Išlo o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie riadneho fungovania verejného zdravotného poistenia, teda cieľ, odlišný od tých, pre ktoré fyzické a právnické osoby vstupujú do vzťahov občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných a obchodných (vrátane podnikateľských

a hospodárskych). Účastníci v danom vzťahu nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre tie právne vzťahy založené na súkromnom práve, ktoré vypočítava § 7 ods.1 O.s.p., naopak, ich odlišné postavenie v tomto právnom vzťahu vykazovalo znaky, odzrkadľujúce osobitný význam zdravotného poistenia, na ktorého základe sa poskytuje zdravotná starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi,

c) je upravený právnym predpisom, samostatne riešiacim dôsledky nezaplatenia, resp. oneskoreného zaplatenia poistného na zdravotné poistenie osobitným postupom zákonom na to určeného orgánu.

Tým, že zmluvou zo 7. júla 2005 došlo k postúpeniu pohľadávok poisteného na zdravotné poistenie a poplatku z omeškania na postupníka (na žalobcu), nedošlo k zmene povahy pohľadávok a ich príslušenstva.

Z ostatne citovaných prechodných ustanovení zákona č. 581/2004 Z.z. vyplýva, že nárok na dlžné poistné a nárok na poplatok z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré vznikol nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, sa uplatňuje na úrade a že rozhodovanie o takýchto pohľadávkach patrí do právomoci úradu. Predpokladom vzniku oprávnenia úradu (a žiadneho iného orgánu) rozhodovať (jeho právomoci) je, aby išlo o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Vychádzajúc z uvedených charakteristických znakov predmetného právneho vzťahu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že právny vzťah medzi žalobcom ako postupníkom pohľadávky na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie a žalovaným ako platiteľom tohto poistného, je vzťahom verejnoprávnej povahy, ktorý nemožno podriaďiť pod vzťahy výslovne vypočítané v § 7 ods. 1 O.s.p. (nejde o vzťah občianskoprávny, pracovný, rodinný, družstevný, obchodný, podnikateľský a hospodársky), ani pod vzťahy, na ktoré dopadá § 7 ods. 3 O.s.p. (žiaden zákon neustanovuje, že o poplatku z omeškania s platením poistného na zdravotné poistenie rozhoduje súd). Vec, vyplývajúca z tohto

verejnoprávneho vzťahu, preto súdy v občianskom súdnom konaní podľa tretej a štvrtej časti O.s.p. neprejednávajú a nerozhodujú.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu je správne a preto dovolanie žalobcu proti nemu treba uznesením zamietnuť podľa § 243b ods. 1 a 4 O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd napriek tomu nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, pretože nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. apríla 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová